

i **Formalia**

RETKLA1101 - Klassisk retorikk

Høsten 2017

Onsdag 13. desember kl. 09.00 (4 timer)

Eksamen består av flere deler. Les instruksjonen for hver del

Du kan svare på norsk, svensk, dansk eller engelsk. Ingen hjelpemidler er tillatt.

Det er autolagring hvert 15. sekund. Du kan når som helst navigere mellom de ulike oppgavene, men hver oppgave må besvares under riktig oppgavenummer.

NB. Du kan endre målform øverst til høyre.

i **Flervalgsspørsmål - instruks**

Du skal svare på alle ti flervalgsspørsmål. Kun ett svar er riktig per spørsmål.

1 **Flervalgsspørsmål 1**

Hva var Lysias?

Velg ett alternativ

- Sofist
- Advokat
- Logograf

Maks poeng: 1

2 **Flervalgsspørsmål 2**

Hvilken av disse tre er IKKE en arbeidsfase?

Velg ett alternativ

- dispositio
- elocutio
- refutatio

Maks poeng: 1

3 **Flervalgsspørsmål 3**

Hva er progymnasmata?

Velg ett alternativ

- talefigur
- tankefigur
- taleøvingar

Maks poeng: 1

4 Flervalgsspørsmål 4

Når levde Cicero?

Velg ett alternativ

- 43 f. Kr. -14 e.Kr
- 106-43 f.Kr
- 585-623 f. Kr

Maks poeng: 1

5 Flervalgsspørsmål 5

Hvem var Demosthenes' erkefiende?

Velg ett alternativ

- Filip av Makedonia
- Aleksander den store
- Xerxes

Maks poeng: 1

6 Flervalgsspørsmål 6

Hva slags retorisk virkemiddel er dette?

”Da du ved å ta din hustru av dage hadde ryddet plass for et nytt ekteskap, satte du ikke da kronen på denne forbrytelse ved en annen helt utrolig forbrytelse? Men den forbigår jeg og har ikke noe imot at det blir tidd stille om den, for at man ikke skal få den oppfatning at en så forferdelig udåd virkelig har forekommet i denne vår stat uten å være blitt straffet. Jeg forbigår også din økonomiske ruin som du vil føle svever over ditt hode med hele sin vekt den neste Idusdag.”

Velg ett alternativ

- Metafor
- Prosopopoiia
- Praeteritio

Maks poeng: 1**7 Flervalgsspørsmål 7**

Hvem av disse var en homo novus?

Velg ett alternativ

- Caesar
- Catilina
- Cicero

Maks poeng: 1**8 Flervalgsspørsmål 8**

Hva er agora?

Velg ett alternativ

- taleøvelsessamling
- det antikke torget i Athen
- tankefigur

Maks poeng: 1**9 Flervalgsspørsmål 9**

Er alliterasjon ...

Velg ett alternativ

- talefigur?
- trope?
- tankefigur?

Maks poeng: 1**10 Flervalgsspørsmål 10**

Hva skrev Afthonios?

Velg ett alternativ

- Om oliventrestubben
- Mot Erathosthenes
- Progymnasmata

Maks poeng: 1

i Kortsvarsoppgaver - instruks

Besvar **fire (4)** av de seks oppgavene.

Hvert svar bør være på ca. 200-400 ord. Du finner ordteller nederst til høyre i teksteditoren.

Skriv "ikke besvart" i teksteditoren på de to oppgavene du ikke svarer på!

11 Kortsvarsoppgave 1

Beskriv hva en *trope* er og nevnt minst en type som du både forklarer og gir et eksempel på.

Skriv ditt svar her...

Format | B | I | U | x_2 | x^2 | I_x | | | | | | | | | | | | |

Words: 0

Maks poeng: 0

12 Kortsvarsoppgave 2

Presenter og gjengi hovedpunktene i Gorgias, *Lovtale for Helena*.

Skriv ditt svar her...

Format - | **B** *I* U x_2 x^2 | \int_x | | | | Ω | Σ | ABC |

Words: 0

Maks poeng: 0

13 Kortsvarsoppgave 3

Presenter og nevn hovedtrekkene i diskusjonen mellom filosofer og retorikere.

Skriv ditt svar her...

Format - | **B** *I* U x_2 x^2 | \int_x | | | | Ω | Σ | ABC |

Words: 0

Maks poeng: 0

14 Kortsvarsoppgave 4

Gjør rede for arbeidsfasen *inventio* og viktige begreper i denne.

Skriv ditt svar her...

Format | B I U x₂ x² | T_x | [Icons] | [Icons] | [Icons] | [Icons] | [Icons] | [Icons] | [Icons] | [Icons] | [Icons] | [Icons] | [Icons] | [Icons]

Words: 0

Maks poeng: 0

15 Kortsvarsoppgave 5

Hva er de tre bevismidlene i følge Aristoteles? Beskriv dem med eksempler.

Skriv ditt svar her...

Format | B I U x₂ x² | T_x | [Icons] | [Icons] | [Icons] | [Icons] | [Icons] | [Icons] | [Icons] | [Icons] | [Icons] | [Icons] | [Icons]

Words: 0

Maks poeng: 0

16 Kortsvarsoppgave 6

Presenter og gjengi hovedpunktene i Cicero, *For Ligarius*.

Skriv ditt svar her...

Format - | **B** *I* U x_2 x^2 | \int_x | | | | Ω | Σ | ABC |

Words: 0

Maks poeng: 0

i Langsvarsoppgave - instruks

Besvar oppgaven. Svaret ditt bør være på 800-1400 ord.

Du finner ordteller nederst til høyre i teksteditoren.

17 Langsvarsoppgaven

Analysér utdraget fra Lysias' tale *Mot Filon*, der du legger vekt på målet for talen og hvilke virkemidler som brukes for å oppnå dette. Hva er hovedstrategien slik den fremkommer i utdraget? I analysen bør du ta for deg bevismidler og begreper fra arbeidsfasene som enthymem, eksempel, trope, figur osv. I analysen skal du primært forholde deg til utdraget, men du kan også trekke inn elementer fra talen som helhet. Du må gjerne koble dine poenger til generell teori, dvs. hva som er typisk for en genre eller del av talen, og dine generelle kunnskaper om Lysias. Du kan også sammenligne med andre taler du kjenner.

Talen finner du i norsk oversettelse av Tor Ivar Østmoe vedlagt og er hentet fra Vestrheim og Østmoe (red.) *Klassisk talekunst*. Nedenfor følger en kort forklaring av tekstens bakgrunn som du kan bruke.

Dette er en slags rettstale i forbindelse med en såkalt *dokimasia*, dvs. en formell godkjenning av en borger – i dette tilfellet Filon – før han kan godkjennes som medlem av *boule* (rådet). Taleren er ikke presentert ved navn, men argumenterer mot at Filon skal få denne godkjenningen. De som skulle avgjøre saken var det avtroppende rådet. Talen er holdt ca. år 400 f.Kr. Hendelsene det refereres til skjedde i etterkant av Pelopponeserkrigen under styret til de trede tyraner (404-3).

Utdraget består av avsnittene 1-14. Talen i sin helhet består av 34 avsnitt. Talen følger stort sett standarddisposisjonen for en rettstale og utdraget kan deles inn som følger: *Prooemion* (1-4), *divisio* (5-7) og første del av *narratio* (8-14 – selve *narratio* går helt til 23).

Skriv ditt svar her...

Format | **B** | *I* | U | x_2 | x^2 | I_x | | | | | | | Ω | | | Σ | ABC |

Words: 0

Maks poeng: 0

Question 17
Attached

Mot Filon

Oversatt av Tor Ivar Østmoe

[1] Jeg hadde aldri trodd, ærede råd, at Filon ville være så dristig at han stilte opp til godkjenning hos dere. Men siden han har vist seg som en våghals ikke bare på én, men mange måter, og siden jeg, da jeg gikk inn i rådet, lovet å virke til byens beste, [2] og det i den eden heter at vi skal utpeke dem blant de uttrukne som vi vet er uegnet til å styre, så vil jeg anklage Filon, som står her, ikke for å tilfredsstille noe slags privat uvennskap, og heller ikke fordi jeg stoler på noen særskilt dyktighet og fortrolighet med å tale for dere, men fordi jeg kjenner til hvor mye urett han har begått, og fordi jeg mener jeg bør stå ved det jeg har lovet. [3] Dere vil se at jeg ikke kan være like godt forberedt når jeg nå skal bevise hva slags mann han er, som han var da han bestemte seg for å gjøre urett. Likevel, hvis jeg utelater noe på noe punkt i anklagen, så er det ikke riktig at han drar fordel av det, tvert imot er det riktig at han blir forkastet på grunn av det jeg med all tydelighet kan vise. [4] Min tale vil i så fall være utilstrekkelig for så vidt som jeg ikke er kjent med alt han har gjort, men tilstrekkelig til å vise at han er en dårlig mann. Og jeg forventer at de av dere som er dyktigere enn meg til å tale vil utfylle bildet av hans forbrytelser, og bruke de forhold som dere kjenner til, men som jeg har utelatt, til å fremme ny anklage mot Filon. For det er ikke bare på bakgrunn av mine ord at dere skal danne dere et inntrykk av hva slags mann han er.

[5] Jeg er av den oppfatning at de som skal bestemme over oss ikke bare bør være borgere, men også ønske å være det. For slike

menn spiller det nemlig stor rolle om det går godt eller ikke så godt for byen, fordi de mener at de må ha sin del i farene så vel som i godene. [6] Men de som er født som borgere, men likevel er av den oppfatning at hele verden er deres hjemsted så fremt de selv har det de behøver, de er naturligvis beredt til å forråde byens felles interesser for egen vinnings skyld, fordi de ikke regner sin by, men sine eiendommer som sitt land. [7] Og jeg skal vise at Filon som står her har satt hensynet til egen sikkerhet foran hensynet til byen da den var i fare, og sett det som viktigere å leve i trygghet selv enn å gå inn for å redde byen og utsette seg for fare på linje med resten av borgerne.

[8] For, ærede råd, da det var som vanskeligst for byen – et emne jeg ikke skal gå inn på mer enn nødvendig – ble denne mannen sammen med de fleste av borgerne erklært uønsket i byen av de tredve, og han bodde en stund ute på landet, men da de fra Fyle vendte tilbake fra eksil til Pireus,¹ og det kom folk ikke bare fra landet, men også fra over grensen for å slutte seg til dem i byen og dem i Pireus,² og hver og en kom landet til unnsetning så godt han kunne, så gjorde han det motsatte av alle andre borgere. [9] Han pakket nemlig sakene, reiste herfra og over grensen, og betalte skatt som metoik i Oropos og levde under en formynder, og ville heller være innflytter hos dem enn borger hos oss.³ Og han skiftet heller ikke side som flere andre gjorde da de så at de fra Fyle hadde fremgang i det de foretok seg, og ville ikke ha del i deres fremganger – han foretrakk å vende hjem da alt var fullbragt, fremfor å slutte seg til dem som vendte tilbake, og bidra med noe nyttig til hele fellesskapet. For til Pireus kom han aldri, og han meldte seg aldri til militærtjeneste for dere.⁴ [10] Men en som våget å svikte oss da han så at vi hadde fremgang, hva ville han ha gjort hvis det ikke hadde gått slik vi håpet? De som selv var rammet av ulykker og av den grunn ikke kunne ta del i farene som byen den gang møtte, kan

1 En gruppe landflyktige demokrater ledet av Thrasyboulos satte seg først fast i Fyle, på grensen til Boiotia. Så gikk de inn i Pireus, Athens havneby.

2 dvs. både opprørerne i Pireus og tilhengerne av de tredve i selve Athen.

3 Innflyttere (metoiker) betalte ekstra skatt og hadde en borger som formynder. Det samme gjaldt i Athen.

4 I §8 ble Filons svik mot begge sider fremhevet, men i §9 antydes det likevel at det er sviket mot demokratene som er klanderverdig.

til en viss grad tilgis, for det er ingen som velger motgang frivillig. [11] Men de som med overlegg unnlot å gjøre det, for dem finnes ingen tilgivelse, for det kom ikke av uheldige omstendigheter, men ble gjort med vitende og vilje. Den rettferdighetssans ligger i alle mennesker at hvis forbrytelsene ellers er de samme, føler vi mest forargelse over dem som var best istand til ikke å begå dem, mens vi tilgir dem som er fattige og uføre, for vi tror ikke at de har handlet frivillig. [12] Denne mannen fortjener ingen tilgivelse, for han var både fysisk i stand til å tåle strabaser, som dere selv ser, og velstående nok til å bidra med penger,⁵ som jeg vil vise. Og den som i samme monn som han var i stand til å hjelpe, likevel bare viste seg ond, er det ikke rimelig at dere alle møter ham med hat? [13] Og dere vil ikke gjøre dere upopulære hos noen borger ved å forkaste ham, for han har tydelig forrådt ikke bare den ene siden i konflikten, men begge, og bør ikke regne med støtte hverken fra dem som var i byen, for han brød seg ikke om å gå til dem da de var i fare, eller fra dem som tok Pireus, for han ville ikke vende tilbake fra eksil med dem, enda han selv var landflyktig!⁶ [14] Men hvis det finnes en tredje sorts borgere som gjorde det samme som ham, og hvis disse – gudene forby – får styre i byen, da synes jeg han skal kreve en plass i rådet sammen med dem.

5 Ordrett *utføre liturgier*. Liturgiene var et athenskt system for finansiering av viktige funksjoner i samfunnet. Se Lysias, *Om oliventrestubben*, 31.

6 Teksten er usikker. Westermanns konjunktur *fygas* «landflyktig» ligger til grunn for oversettelsen.